

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

Сумська філія

Кафедра соціально-економічних дисциплін

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

**з навчальної дисципліни «Інформаційне забезпечення професійної діяльності»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

за темою – «Основні юридичні інформаційні системи»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 р № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 29.08.2023 р № 2

Розробники:

Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
канд.екон.наук, доцент Виганяйло Світлана Миколаївна

Рецензенти:

1. Доцент кафедри протидії кіберзлочинності, факультету № 4 (кіберполіції)
Харківського національного університету внутрішніх справ, канд.пед.наук,
доцент Тетяна Петрівна Колісник
2. Доцент кафедри кібернетики та інформатики СНАУ, канд.екон.наук, доцент
Олександр Борисович В'юнєнко

План лекції

1. Поняття інформаційної системи. Компоненти інформаційних систем. Види забезпечення інформаційних систем.
2. Функція інформаційної системи.
3. Інформаційні системи Міністерства юстиції України. Поняття держателя Єдиних та Державних реєстрів. Структура реєстрів.
4. Поняття єдиної інформаційної системи МВС. Функції єдиної інформаційної системи МВС. Склад центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС. Доступ до відкритої інформації єдиної інформаційної системи МВС.
5. Поняття про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України». Загальні положення. Основні завдання та призначення системи ІПНП. Інформаційні ресурси системи ІПНП.
6. Структура системи ІПНП. Функціональні підсистемами єдиної інформаційної системи МВС. Підсистеми, які входять до складу ІПНП. Основні завдання системи ІПНП.

Рекомендована література:

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативні документи

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – ст. 379 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Закон України “Про захист персональних даних” від 01.06.2010 за 2297-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
3. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах.
Закон України URL <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>
4. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему “Інформаційний портал Національної поліції України”: Наказ МВС України від 03.08.2017 № 676 URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17>
5. Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку її пріоритетних інформаційних ресурсів: Постанова КМУ від 14 листопада 2018 р. № 1024 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF>

Основна

1. С. М. Виганяйло Інформаційне забезпечення професійної діяльності: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2021. 110 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11258/Informatsiine%20zabezpechennia%20profesiinoi%20diialnosti_Vyhanaiilo_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Клімушин, П. С. Інформаційні системи та технології в економіці : навчальний посібник / П. С. Клімушин, О. В. Орлов, А. О. Серенок; Нац.

акад. держ. управління при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. управління. - Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. - 448 с/
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4730>

3. Сезонова, І. К. Інформатика для правоохоронців: навч. посіб. / І. К. Сезонова; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2015. - 182 с. <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1311>

Допоміжна

1. Вишня В. Б. Основи інформаційної безпеки: навч. посіб. / В.Б. Вишня, О.С. Гавриш, Е.В. Рижков. Дніпро: ДДУВС, 2020. 128 с. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/4206>
2. Заплотинський Б.А. Інформаційні технології в юридичній діяльності. Посібник. Київський інститут інтелектуальної власності та права НУ "Одеська юридична академія", кафедра інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності, 2018.—108с.
3. Застосування інформаційних технологій у діяльності правоохоронних органів : зб. матеріалів кругл. столу (м. Харків, 9 груд. 2020 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2020. – 132 с. <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9984>
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11095/%D0%86%D0%A2%20%D0%B2%20%D0%AE%D0%94%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Інформаційне забезпечення юридичної діяльності : підручник / В.Б. Вишня, Л.В. Рибальченко, О.О. Косиченко та ін.; за заг. ред. В.Б. Вишні; МВС України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ.- Дніпро : ДДУВС, 2019.- 227 с. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/3718>
5. Інформаційне забезпечення діяльності Національної поліції України: зб. законодавчих та нормативних документів / уклад.:В.Б. Вишня та ін. Дніпро: ДДУВС, 2016. 476 с. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/2043>
6. Кормич Б.А., Федотов О.П., Аверочкіна Т.В. Правове регулювання інформаційної діяльності: навчально-методичний. Одеська юридична академія. 2018. 150 с.
https://pidruchniki.com/15931106/politologiya/pravove_regulyuvannya_informatsiynoyi_sferi_ukrayini
7. Краснобрижний І.В. Інформаційне забезпечення професійної діяльності : навч. посіб. Уклад: І.В. Краснобрижний, С.О. Прокопов, Е.В. Рижков. Дніпро : ДДУВС, 2018. 220 с. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/2046>
8. Методичні рекомендації щодо використання комп'ютерної програми «Навчальний ЄРДР» (для ролі «курсант») / [Розроб. Коршенко В. А., Демидов З. Г., Колмик О. О., Абламський С. Є.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук.-досл. лаб. з проблем розвитку інформац. технологій, Каф. крим. процесу та організації досуд. слідства ф-ту № 1. - Харків: ХНУВС, 2019. - 30 с.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6675>
9. Мордвинцев М. В. Використання автоматизованих систем відеодокументування переміщень об'єкта для протидії торгівлі людьми / М. В. Мордвинцев, О. В. Хлестков, С. П. Ницюк // Використання сучасних

інформаційних технологій в діяльності Національної поліції України: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 23 листоп. 2018 р.). – Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутріш. справ, 2018. – С. 52-54.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3953>

10. Наказ МВС “Про затвердження Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему ОВС України” від 12.10.2009 за № 436.
<http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>
11. Наказ МВС “Про затвердження Положення про систему Інтернет у телекомунікаційній мережі Національної поліції України” від 22.02.2017 № 141. <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>
12. Нелюбов В.О., Куруца О.С. Основи інформатики. Microsoft Word 2016: електронний навчальний посібник. Ужгород: ДВНЗ УжНУ, 2018. 96 с.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/18659>
13. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2155-19/page>
14. Проведення оперативно-тактичних навчань на основі інформаційного моделювання дій нарядів та інших підрозділів Національної поліції : методичні рекомендації / О.О. Акімова, О.С. Гавриш, О.В. Махницький, С.О. Прокопов, Е.В. Рижков, Ю.І. Тюрят. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2017. 37 с.
<https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/eib2.pdf>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.nau.kiev.ua>
2. <http://www.liga.kiev.ua>
3. <http://www.informjuststr.kiev.ua>
4. <https://zakon.rada.gov.ua>
5. <http://www.president.gov.ua>

Текст лекції

1. Поняття інформаційної системи. Компоненти інформаційних систем.

Види забезпечення інформаційних систем.

Інформаційна система (ІС) — це людино-машинна система, яка збирає, нагромаджує, зберігає, обробляє та видає за запитом або на замовлення користувача інформацію у вигляді даних і знань, необхідних для виконання функцій управління.

Інформаційна система — це організаційно-технічна система, яка забезпечує вироблення рішень на основі автоматизації інформаційних процесів у різних сферах людської діяльності.

Комп'ютерні ІС належать до класу складних систем, які містять багато різноманітних елементів, що взаємодіють. Повної і загальноприйнятої класифікації елементів ІС досі не існує. Найчастіше у структурі ІС виокремлюють компоненти — елементи, які вважають неподільними.

Компонент (підсистема) ІС — це частина ІС, виокремлена за зазначеною ознакою або сукупністю ознак, що розглядається як самостійне ціле. За своїм призначенням компоненти поділяються на забезпечувальні та функціональні.

Забезпечувальні компоненти - види забезпечення ІС:

- технічне — сукупність усіх технічних засобів, використовуваних під час функціонування системи;

- програмне (ПЗ) — сукупність програм на носіях даних і програмних документів, що призначені для відлагодження, функціонування та перевірки роботи здатності ІС;

- математичне — сукупність математичних методів, моделей і алгоритмів розв'язування задач, які застосовуються в ІС. До цього виду забезпечення включають моделі та алгоритми, які стають надалі Інструментом розробки програмних засобів (моделі системи управління та об'єкта автоматизації відносять до організаційного забезпечення);

- організаційне — сукупність документів, що описують технологію функціонування ІС, методи, згідно з якими користувачі вибирають і застосовують технологічні прийоми для одержання конкретних результатів під час функціонування ІС;

- інформаційне — інформаційні ресурси як предмет праці, методи і засоби ведення інформаційної бази. До інформаційного забезпечення належать форми документів, нормативна база й реалізовані рішення щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в ІС під час її функціонування;

- лінгвістичне — сукупність засобів і правил формалізації природної мови, які під час функціонування ІС використовуються при спілкуванні користувачів та експлуатаційного персоналу ІС з комплексом технічних засобів;

- правове — сукупність правових норм, які регламентують правові відносини під час функціонування ІС та юридичний статус результатів такого функціонування;

- ергономічне — сукупність засобів і методів, які створюють найсприятливіші умови праці людини в ІС, умови для взаємодії людини та ЕОМ. Ергономічні вимоги визначаються властивостями людини та

характеристиками середовища і встановлюються для підвищення ефективності, надійності та безпеки функціонування системи «людина — машина».

Функціональний підхід до структури ІС дає змогу виокремити її елементи за іншим принципом.

2. Функція інформаційної системи.

Функція інформаційної системи — це сукупність дій ІС, спрямована на досягнення зазначеної мети. Перелік функцій конкретної ІС залежить від сфери її діяльності, об'єкта управління, призначення і т. ін.

Близьким за змістом до терміна «Функція ІС» є термін «**задача оброблення даних**» — функція або її частина, що являє собою формалізовану сукупність автоматичних дій, виконання яких приводить до результатів заданого виду.

Класифікація задач важлива для розуміння можливого призначення ІС і характеристик технології автоматизованого оброблення даних.

За **сферою розв'язування** задачі можна поділити на економічні, політичні, правові тощо. Основою розв'язування будь-якої задачі є те чи інше перетворення інформації. З огляду на це **правову задачу** (у широкому сенсі) можна визначити як ситуацію правового характеру, яка потребує виконання певного комплексу дій, що мають на меті знайти такі кількісні та якісні характеристики початкової інформації про об'єкт пізнання, які, у свою чергу, дали б змогу здобути нові знання про нього і використовувати їх для відшукування істини у виконуваному правовому дослідженні. Оскільки початкової інформації часто бракує для розв'язування задачі, то доводиться перетворювати й саму її постановку.

З погляду **можливості автоматизованого розв'язання** правові задачі, як і будь-які інші, можна поділити на кілька типів:

- ♦ такі, що їх може розв'язати тільки людина;
- ♦ такі, що людина може їх розв'язати, скориставшись технічними особами для виконання тих чи інших операцій, що входять до задачі;
- ♦ такі, що людина може їх розв'язати, утворивши з машиною діалогову людино-машинну систему;
- ♦ такі, що машина може їх розв'язати без втручання людини.

Спосіб взаємодії людини з ЕОМ, поділ обов'язків і відповідальності між ними багато в чому залежить від **ступеня формалізації алгоритму**. За цією ознакою розрізняють:

формалізовані задачі — задачі, для яких визначено чіткий алгоритм розв'язування, описуваний у вигляді математичних формул і залежностей. Такі задачі можуть розв'язуватись в автоматичному режимі;

частково формалізовані — повний алгоритм розв'язування задачі невідомий, відомі тільки окремі його частини. Розв'язування задачі розбивається на окремі етапи, порядок виконання яких залежить від проміжних результатів, що їх має оцінити користувач. Для таких задач передбачається Інтерактивний режим розв'язування;

неформалізовані — неможливо визначити алгоритм обчислення заздалегідь. Для розв'язування таких задач існують спеціальні методи, за допомогою яких в інтерактивному режимі можна виконати певну дію, задавши початкові умови, що можуть постійно змінюватись. Якість розв'язку задачі

цілком залежить від кваліфікації, таланту та інтуїції людини.

За **методом обчислення (математичною сутністю)** виокремлюють задачі прямого розрахунку, в яких виконуються звичайні арифметичні дії за чітко визначеним алгоритмом; оптимізаційні, які полягають у виборі одного (оптимального за визначеним критерієм) розв'язку серед багатьох можливих, та інформаційно-пошукові (типу «запитання-відповідь»).

За **характером перетворення інформації** розрізняють задачі обчислювальні, імітаційні, прийняття рішень.

За **регулярністю розв'язування** бувають задачі систематичні, епізодичні та випадкові, а за **частотою виникнення і необхідною швидкістю розв'язування** — регламентовані та оперативні.

3. Інформаційні системи Міністерства юстиції України. Поняття держателя Єдиних та Державних реєстрів. Структура реєстрів.

Використання інформаційних ресурсів майбутніми та діючими юристами є важливою складовою ефективності їхньої діяльності. Різними Міністерствами розробляється та підтримується велика кількість інформаційних систем та ресурсів.

Розглянемо основні інформаційно-довідкові системи, до яких найчастіше звертаються юристи.

1. Інформаційні системи Міністерства юстиції України розміщено на web-сайтах Міністерства юстиції (www.minjust.gov.ua) та ДП «НАІС». Найбільш зручним для користування є електронний ресурс (<https://nais.gov.ua>)

Адміністратором Єдиних та Державних реєстрів інформаційної мережі Міністерства юстиції України є Державне підприємство «Національні інформаційні системи»

Державне підприємство «Національні інформаційні системи» (надалі — ДП «НАІС») засноване Міністерством юстиції України в травні 2015 року.

Організаційна структура ДП «НАІС»: головне підприємство та 22 регіональні філії в обласних центрах України.

Основною метою діяльності Підприємства є технічне, технологічне забезпечення створення та супроводження програмного забезпечення ведення автоматизованих систем Єдиних та Державних реєстрів, що створюються відповідно до наказів Мін'юсту, а також інших електронних баз даних, що створюються відповідно до законодавства України, надання доступу фізичним та юридичним особам до автоматизованих систем Єдиних та Державних реєстрів, забезпечення збереження та захисту даних, що містяться в автоматизованих системах Єдиних та Державних реєстрів.

Інформаційно-правова система — це особливий клас інформаційних систем, в яких зібрано документи державних установ, бланки документів та інше.

Загально-законодавча довідково-правова система — база даних, яка містить документи за усіма галузями права.

Спеціалізована довідково-правова система — це база даних, яка містить документи щодо правового регулювання діяльності підприємств.

В Україні існують різні виробники інформаційно-правових систем, наприклад, основні з них:

- Компанія «Дінай» (довідково-правові системи «Дінай:Професіонал»,

«Дінай:ГРОСБУХ», «Дінай:БОС», «Дінай:ЗЕДексперт», «Дінай:Цінні папери», «Дінай:Судова практика»);

- ІАЦ «Ліга» (інформаційно-правові системи «ЛІГА:ЗАКОН Еліт» , «ЛІГА:ЗАКОН Преміум», «ЛІГА:ЗАКОН Бізнес»);

- КПС «Інфодиск» (Правові системи «Інфодиск: Юрист», «Інфодиск: Бізнес», «Інфодиск: Консультант Бухгалтера и Предпринимателя» та ін.);

- Група компаній «Парус» («ІАС Парус — Інтернет Консультант» (довідкова інформаційно-аналітична система по законодавству України з on-line оновленням)).

Держателем Єдиних та Державних реєстрів є Міністерство юстиції України:

Організації, Об'єднання, Формування

- Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
- Єдиний реєстр громадських формувань
- Реєстр громадських об'єднань
- Державний реєстр друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності

Майно та обтяження

- Державний реєстр обтяжень рухомого майна
- Державний реєстр речових прав на нерухоме майно

Виконавчі провадження

- Єдиний реєстр приватних виконавців України
- Автоматизована система виконавчого провадження
- Єдиний Реєстр боржників

Нотаріат

- Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
- Єдиний реєстр громадських формувань
- Реєстр громадських об'єднань
- Державний реєстр друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності

Акти цивільного стану

- Державний реєстр актів цивільного стану громадян

Очищення влади

- Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади»

Банкрутство

- Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство
- Єдиний реєстр арбітражних керуючих

Судова експертиза

- Реєстр методик проведення судових експертиз
- Державний реєстр атестованих судових експертів

Нормативно-правові акти

- Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів

Електронний реєстр апостилів

- Електронний реєстр апостилів

Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту

- Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту

Реєстри, в яких припинена реєстрація

- Єдиний реєстр заборон відчуження об'єктів нерухомого майна
- Реєстр прав власності на нерухоме майно
- Державний реєстр іпотек

Реєстри, що припинили функціонування

- Єдиний реєстр довіреностей, посвідчених у нотаріальному порядку
- Єдиний реєстр заповітів та спадкових справ
- Державний реєстр застав рухомого майна
- Єдиний державний реєстр об'єднань громадян та благодійних

організацій

- Державний реєстр правочинів
- Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень
- Державний реєстр баз персональних даних

4. Поняття єдиної інформаційної системи МВС. Функції єдиної інформаційної системи МВС. Склад центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС. Доступ до відкритої інформації єдиної інформаційної системи МВС.

Постановою Кабінету Міністрів України (від 14 листопада 2018 р. N 1024) прийнято Положення «Про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ», визначено структуру, загальні засади функціонування єдиної інформаційної системи МВС, врегульовано порядок її формування та використання.

Постановою визначені основні терміни, та їх значення:

єдина інформаційна система МВС - багатофункціональна інтегрована автоматизована система, що безпосередньо забезпечує реалізацію функцій її суб'єктів, інформаційну підтримку та супроводження їх діяльності і становить сукупність взаємозв'язаних функціональних підсистем, програмно-інформаційних комплексів, програмно-технічних та технічних засобів телекомунікації, які забезпечують логічне поєднання визначених інформаційних ресурсів, обробку та захист інформації, внутрішню та зовнішню інформаційну взаємодію;

функціональні підсистеми єдиної інформаційної системи МВС - це сукупність технічних засобів та програмних комплексів, які автоматизують службові процеси суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС до рівня стандартів операційних процедур та автоматизованого робочого місця користувача, забезпечують формування, зберігання, спільне використання і верифікацію інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС;

суб'єкти єдиної інформаційної системи МВС - апарат МВС та його територіальні органи з надання сервісних послуг МВС, Національна гвардія, заклади, установи і підприємства, що належать до сфери управління МВС (далі - система МВС), центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, інші державні органи, які обробляють інформацію в єдиній інформаційній системі МВС для реалізації своїх повноважень;

інформаційні ресурси єдиної інформаційної системи МВС - визначені групи взаємозв'язаних задокументованих одиниць інформації, які формуються і об'єднуються в автоматизованих інформаційних системах суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС за певними ознаками, у тому числі зазначені в переліку пріоритетних інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. N 1024;

інтеграція інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС - комплекс методів та процедур, спрямованих на логічне функціональне об'єднання інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС у визначених форматах, за узгодженими показниками, для їх автоматизованої обробки, використання та надання користувачам в уніфікованому вигляді;

користувачі єдиної інформаційної системи МВС - фізичні особи та уповноважені посадові особи суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС, яким в установленому порядку надано відповідні права доступу до інформації в єдиній інформаційній системі МВС;

сервіс єдиної інформаційної системи МВС - спеціальний програмний засіб, що забезпечує доступ користувачів єдиної інформаційної системи МВС до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС.

Власником і розпорядником єдиної інформаційної системи МВС є держава в особі МВС. Володільцем інформації, що обробляється в центральній підсистемі єдиної інформаційної системи МВС, є МВС. Володільцями інформації, що обробляється у функціональних підсистемах єдиної інформаційної системи МВС, є відповідні суб'єкти єдиної інформаційної системи МВС, які забезпечують захист інформації від випадкової втрати або знищення, незаконної обробки та незаконного доступу до інформації. Мета обробки інформації у функціональних підсистемах єдиної інформаційної системи МВС установлюється нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність відповідних суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС, окремо для кожного визначеного пріоритетного інформаційного ресурсу.

МВС визначає структурний підрозділ апарату Міністерства, який забезпечує реалізацію пріоритетних напрямів інформатизації системи МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ (далі - служба єдиної інформаційної системи МВС).

Адміністратором єдиної інформаційної системи МВС є державне підприємство, яке належить до сфери управління МВС.

Єдина інформаційна система МВС функціонує з метою оптимізації інформаційної взаємодії суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС на рівні загальнодержавних інформаційних ресурсів в інтересах національної безпеки, захисту прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави у сферах:

забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;

захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних

ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Завданнями єдиної інформаційної системи МВС є:

- створення єдиного інформаційного простору системи МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ шляхом логічного об'єднання їх інформаційних ресурсів, оптимізація процесів спільного використання технічних та програмних ресурсів;

- інформаційна підтримка діяльності суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС під час виконання завдань та функцій, покладених на них законодавством, з метою підвищення її ефективності;

- створення умов для електронної взаємодії суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС з метою оперативного виконання завдань, покладених на них законодавством, зменшення часових та фінансових витрат на адміністративно-управлінські, інформаційно-пошукові, розрахункові та аналітичні роботи, формування звітності;

- забезпечення інформаційної взаємодії з державними органами, органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, суб'єктами господарювання та правоохоронними органами інших держав, у тому числі з використанням загальнодержавних інформаційно-телекомунікаційних систем, а саме системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів "Трембіта" та інтегрованої системи електронної ідентифікації.

Функціями єдиної інформаційної системи МВС є:

- інтеграція інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС;
- обробка інформації, що формується у процесі діяльності суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС;

- перевірка своєчасності внесення, достовірності та повноти інформації, яка відповідно до законодавства обробляється суб'єктами єдиної інформаційної системи МВС;

- систематизація та узагальнення інформації, перетворення її до формату, придатного для проведення подальшого аналізу та забезпечення роботи автоматизованих підсистем підтримки прийняття рішень, сигнальних та контрольних сервісів;

- автоматизація та верифікація процесів інформаційної діяльності суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС в інтерактивному режимі реального часу;

- забезпечення електронної інформаційної взаємодії та електронного документообігу між суб'єктами єдиної інформаційної системи МВС;

- розмежування прав доступу та надання контрольованого доступу користувачам єдиної інформаційної системи МВС до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС;

- забезпечення резервного копіювання, зберігання та комплексного

захисту інформації, що міститься в інформаційних ресурсах єдиної інформаційної системи МВС.

Єдина інформаційна система МВС складається з постійно діючих:

- центральної підсистеми;
- функціональних підсистем;
- транспортної мережі передачі даних;
- центрів обробки даних, телекомунікаційних мереж суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС;
- комплексних систем захисту інформації підсистем єдиної інформаційної системи МВС з підтвердженою в установленому законодавством порядку відповідністю.

Центральна підсистема єдиної інформаційної системи МВС - обчислювальне середовище функціонування автоматизованих сервісів, яке забезпечує безперервність їх обслуговування в інтерактивному режимі реального часу та високий рівень продуктивності.

До складу центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС входять:

- центральне сховище даних - програмно-технічний комплекс, який складається із серверів баз даних та програмного забезпечення, призначених для безперервної обробки та зберігання інформації, ведення та зберігання системних журналів аудиту роботи користувачів єдиної інформаційної системи МВС, системних журналів реєстрації роботи програмних засобів і журналів аудиту засобів безпеки;

- центральний сервер обробки даних - програмно-технічний комплекс, який складається з основного та резервних серверів, баз даних, програмного забезпечення, призначених для безперервного виконання операцій з інформаційного обміну між центральним сховищем даних та суб'єктами і користувачами єдиної інформаційної системи МВС, записування та зберігання системних журналів аудиту приймання-передачі інформації;

- сервери додатків - програмно-технічні комплекси, які складаються із серверів та програмного забезпечення, призначених для безперервного функціонування програмних засобів обробки інформації в інтерактивному режимі реального часу, архівування та синхронізації інформації, записування та зберігання системних журналів аудиту приймання-передачі інформації, реєстрації роботи програмних засобів і журналів аудиту засобів безпеки;

- шлюзові сервери - програмно-технічні комплекси, які складаються із серверів та програмного забезпечення, призначених для забезпечення захисту інформації під час її приймання та передавання до центрального сховища даних, а також для запобігання можливості блокування доступу до програмно-апаратних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС;

- інші сервери та телекомунікаційне обладнання, які можуть використовуватися в разі розширення завдань та функцій єдиної інформаційної системи МВС у процесі її роботи;

- автоматизовані робочі місця користувачів центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС - робочі місця, обладнані програмно-технічними засобами доступу до відповідних програмно-інформаційних

комплексів функціональних підсистем єдиної інформаційної системи МВС, призначені для забезпечення користувачам можливості обробляти інформацію відповідно до наданих прав;

- автоматизовані робочі місця адміністраторів центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС - робочі місця, обладнані технічними засобами та програмним забезпеченням, призначеними для моніторингу системних журналів реєстрації роботи програмних засобів, аналізу порушень у роботі єдиної інформаційної системи МВС, налагодження параметрів, необхідних для забезпечення стабільної роботи програмних та технічних засобів центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС;

- автоматизовані робочі місця адміністраторів безпеки єдиної інформаційної системи МВС.

Функціональними підсистемами єдиної інформаційної системи МВС є:

- Національна система біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства;

- Інформаційний портал Національної поліції України;

- Єдиний державний реєстр транспортних засобів;

- Реєстр адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху;

- система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі;

- система екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112;

- інтегрована міжвідомча інформаційно-телекомунікаційна система щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон;

- інформаційно-телекомунікаційна система прикордонного контролю "Гарт-1";

- інші системи, реєстри та бази (банки) даних, створені суб'єктами єдиної інформаційної системи МВС в межах реалізації владних повноважень.

Транспортна мережа передачі даних - це універсальна мережа, що реалізує функції транспортування/комутації та об'єднує окремі мережі доступу із забезпеченням транзиту трафіку між ними високошвидкісними каналами.

Комплексні системи захисту інформації забезпечують захист інформації в підсистемах єдиної інформаційної системи МВС шляхом здійснення комплексу технічних, криптографічних, організаційних та інших заходів і використання засобів захисту інформації, спрямованих на недопущення блокування доступу до інформації, несанкціонованого ознайомлення з нею та/або її модифікації.

Загальні засади функціонування та використання єдиної інформаційної системи МВС

Для ефективного функціонування єдиної інформаційної системи МВС її суб'єкти забезпечують своєчасне:

- внесення до єдиної інформаційної системи МВС достовірної та повної інформації;

надання/позбавлення доступу користувачам єдиної інформаційної системи МВС до функціональних підсистем відповідно до законодавства;
інформування адміністратора єдиної інформаційної системи МВС про проблеми, що виникають під час функціонування єдиної інформаційної системи МВС.

Доступ до відкритої інформації єдиної інформаційної системи МВС реалізується через сервіси на офіційних веб-сайтах суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС без електронної ідентифікації особи.

Таблиця. 1.1.

Перелік пріоритетних інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ

Інформаційні ресурси єдиної інформаційної системи МВС	Суб'єкти єдиної інформаційної системи МВС
1. Відомості, що містяться в:	
Єдиному державному реєстрі транспортних засобів	МВС
Реєстрі адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху	МВС
інтегрований інформаційно-пошуковій системі	МВС
реєстрі атестованих аварійно-рятувальних служб	ДСНС
Єдиному державному демографічному реєстрі	ДМС
національній системі біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства	ДМС
Єдиній інформаційно-аналітичній системі управління міграційними процесами	ДМС
Єдиному реєстрі досудових розслідувань про правопорушення, провадження за якими здійснюються працівниками органів Національної поліції, а також осіб, яким вручено повідомлення про підозру та стосовно яких закінчено досудове розслідування у кримінальному провадженні	Генеральна прокуратура України
Єдиному державному реєстрі судових рішень у справах про адміністративні правопорушення та про притягнення осіб до кримінальної відповідальності за рішеннями суду, що набрали законної сили	ДСА
2. Відомості про:	
облік вогнепальної зброї	МВС
дактилоскопічний облік	МВС
криміналістичний облік експертної служби	МВС
персонально-довідковий облік	МВС
осіб, щодо яких поліцейські проводять профілактичну	Національна поліція

роботу	
виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення, осіб, які їх вчинили, рух кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких надіслано до суду	Національна поліція
розшук підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду	Національна поліція
розшук осіб, зниклих безвісти	Національна поліція
установлення особи невідізнаних трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком	Національна поліція
зареєстровані в органах поліції кримінальні або адміністративні правопорушення, події, які загрожують особистій чи публічній безпеці, надзвичайні ситуації	Національна поліція
осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученнями органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт)	Національна поліція
осіб, які скоїли адміністративні правопорушення, провадження у справах за якими здійснюється поліцією	Національна поліція
зареєстровані кримінальні та адміністративні корупційні правопорушення, осіб, які їх вчинили, та результати розгляду цих правопорушень у судах	Національна поліція
іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні	Національна поліція
викрадені номерні речі, цінності та інше майно, які мають характерні ознаки для ідентифікації, або речі, пов'язані із вчиненням правопорушень, відповідно до заяв громадян	Національна поліція
викрадені (втрачені) документи за зверненням громадян	Національна поліція
знайдені, вилучені предмети і речі, у тому числі заборонені або обмежені в обігу, а також документи з ознаками підробки, які мають індивідуальні (заводські) номери	Національна поліція
викрадені транспортні засоби, які розшуковуються у зв'язку з безвісним зникненням особи, виявлені безгосподарні транспортні засоби, а також викрадені, втрачені номерні знаки	Національна поліція

видані дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху та дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів	Національна поліція
зброю, що перебуває у володінні та користуванні фізичних і юридичних осіб, яким надано дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення зброї	Національна поліція
викрадену, втрачену, вилучену, знайдену зброю, а також добровільно здану зброю з числа тієї, що незаконно зберігалася	Національна поліція
осіб, які перетнули державний кордон	Адміністрація Держприкордонслужби
осіб, яким органами охорони державного кордону заборонено в'їзд в Україну	Адміністрація Держприкордонслужби
іноземців та осіб без громадянства, які перевищили строк реєстрації паспортних документів в Україні	Адміністрація Держприкордонслужби
транспортні засоби, що перетнули державний кордон	Адміністрація Держприкордонслужби
осіб, затриманих за порушення законодавства про державний кордон	Адміністрація Держприкордонслужби
зареєстровані надзвичайні ситуації, у тому числі пожежі	ДСНС
3. Відомості, що формуються у процесі провадження оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону	Національна поліція

5. Поняття про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України». Загальні положення. Основні завдання та призначення системи ІПП. Інформаційні ресурси системи ІПП.

Відповідно до Наказу МВС України «Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему **"Інформаційний портал Національної поліції України"** від 03.08.2017 №676 Інформаційно-телекомунікаційна система "Інформаційний портал Національної поліції України" - сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обробки відомостей, що утворюються у процесі діяльності Національної поліції України та її інформаційно-аналітичного забезпечення. Система ІПП є складовою частиною єдиної інформаційної системи МВС.

Основними завданнями системи ІПП є: інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності Національної поліції України; забезпечення наповнення та підтримки в актуальному стані інформаційних ресурсів баз (банків) даних, що входять до ЄІС МВС; забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу; забезпечення електронної взаємодії з МВС та іншими органами державної влади.

Система ІПНП призначена для:

- формування інформаційних ресурсів ЄІС МВС;
- обробки інформації, яка утворена в процесі діяльності поліції;
- надання безпосереднього оперативного доступу до інформаційних ресурсів ЄІС МВС;
- генерації інтерфейсів та оброблення тимчасових наборів даних для здійснення інформаційної взаємодії органів (підрозділів) поліції з іншими органами державної влади, органами правопорядку іноземних держав, міжнародними організаціями;
- здійснення пошукових та аналітичних функцій для використання інформації з інформаційних ресурсів (баз даних) поліції, МВС та інших органів державної влади в межах службової діяльності відповідно до рівня доступу і повноважень за запитом або регламентом;
- використання програмних компонентів геоінформаційних підсистем для візуалізації інформації у вигляді електронних карт, автоматичної зміни зображеного образу об'єкта в залежності від зміни його характеристик, зміни масштабу та деталізації картографічної інформації в інформаційних ресурсах;
- забезпечення автоматизації процесів управління силами та засобами поліції;
- забезпечення електронного документообігу в органах (підрозділах) поліції, обміну електронними документами з МВС;
- комплексного захисту інформації та розмежування доступу до інформації, що зберігається в базах даних системи ІПНП.

Інформаційними ресурсами системи ІПНП є інформація, що утворена в процесі діяльності поліції та використовується для формування:

- тимчасових наборів даних, що створюються в процесі діяльності поліції та використовуються для наповнення та підтримки в актуальному стані баз (банків) даних, які входять до ЄІС МВС та визначені статтею 26 Закону України "Про Національну поліцію";
- баз даних у сфері управлінських відносин, необхідних для виконання покладених на поліцію повноважень;
- баз даних, необхідних для забезпечення щоденної діяльності поліції, у сфері трудових відносин, фінансового забезпечення, документообігу.
- В інформаційних ресурсах системи ІПНП обробляється інформація, яка належить до державних інформаційних ресурсів.

Бази даних поліції, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції, містять відомості, зокрема, стосовно:

- повідомлень про кримінальні та адміністративні правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, що надійшли технічними каналами зв'язку;
- щодобових переліків та складу нарядів поліції та слідчо-оперативних груп, що заступають на чергування;
- завдань та орієнтувань, що доводились до нарядів поліції для реагування на повідомлення про кримінальні та адміністративні правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події;

6. Структура системи ІПНП. Функціональні підсистемами єдиної інформаційної системи МВС. Підсистеми, які входять до складу ІПНП. Основні завдання системи ІПНП.

Складовими системи ІПНП є: центральний програмно-технічний комплекс; автоматизовані робочі місця користувачів; телекомунікаційна мережа доступу; комплексна система захисту інформації.

До складу ІПНП входять Інформаційні підсистеми:

- "СЛІД" (облік інформації про об'єкти, вилучені під час проведення слідчих (розшукових) дій, у єдиному інформаційному просторі з використанням сучасних інформаційних технологій, комп'ютерного та телекомунікаційного обладнання; забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів (підрозділів) поліції, спрямованої на запобігання та розкриття кримінальних правопорушень; встановлення зв'язків між даними, що мають значення для кримінального провадження);

- "Атріум" (призначеної для обробки відомостей під час наповнення електронного журналу контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб, забезпечення вжиття профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, за прибуттям осіб, звільнених з місць позбавлення волі, до обраного ними місця проживання);

- "Єдиний облік" (призначеної для обробки відомостей під час прийняття та реєстрації заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події).

Контрольні питання

1. Що таке інформаційна система?
2. Яка різниця між інформатикою та інформаційними технологіями?
3. Що таке інформаційне суспільство та інформаційний ресурс?
4. Яка різниця між даними та інформацією?
5. Назвіть форми подання інформації.
6. Які функції єдиної інформаційної системи МВС?
7. Що входить до складу центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС?
8. Хто є держателем Єдиних та Державних реєстрів?
9. Що є функціональними підсистемами єдиної інформаційної системи МВС?
10. Які підсистеми входять до складу ІПНП?
11. Що є основними завданнями системи ІПНП?
12. Яким чином реалізується доступ до відкритої інформації єдиної інформаційної системи МВС?